LINDÅSNUMMER

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET I OSLO

natur vest

3 1977

Hardangervidda må vernes

Vi skal ikke i Natur Vest gjenta for meget av det som har vært skrevet om Hardangervidda i avisene de siste månedene. Men vi

VESTLANDSKE NATURVERNFORENING

vil presisere Vestlandske Naturvernforenings syn:

Vi avviser bestemt utbygging av Veigvassdraget og Dagalifallene etter ALLE alternativer. At man i vannkraftutbyggingssaker har forsøkt å komme frem til kompromiss ved å foreslå alternativer med mer moderate ulemper og skadevirkninger er naturlig. Når det gjelder Hardangervidda ble dette kompromiss vedtatt da Eidfjord-Nord ble bestemt utbygget.

Når Dagali - Veig områdene av "Utvalget for samordnet planlegging av Hardangervidda" (Hardangerviddeutvalget) er vurdert som de to mest verneverdige områder på Vidda, bygger dette på grundige og saklige utredningsarbeider - NOU 1974 30 A og 30 B. At disse områdene ligger i utkantene betyr på ingen måte at inngrep her bare i liten grad berører Hardangervidda eller at skadevirkningene er små.

Vi mener at Hardangerviddas helt spesielle og uerstattelige verdier - både når vi snakker om natur, kultur, næringsgrunnlag og rekreasjon - best kan vernes mot ødeleggelse ved at det blir opprettet en stor nasjonalpark.

Når det gjelder forvaltningen av en Hardangervidda Nasjonalpark uttaler Hardangerviddeutvalget i Hovedpunkt om forvaltning:" Forvaltningsapparatet bør være så enkelt som mulig uten at det går ut over rettsikkerheten for den enkelte. Derfor bør de forvaltningsmessige oppgavene så langt det er rimelig knyttes til lokale og eksisterende organer. Det bør være en klar fordeling av ansvar".

Vi ser det som særdeles viktig at bygdefolkets interesser blir ivaretatt.

Pezi Faye

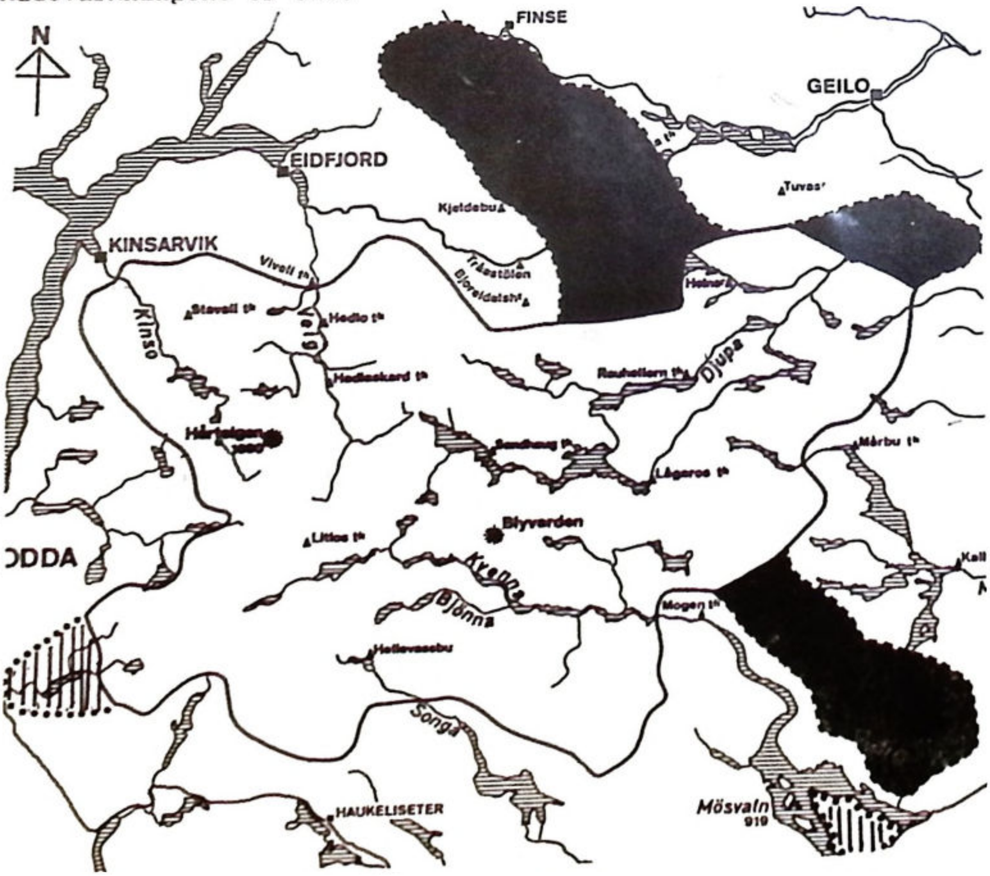

2

LINDÅS, quo vadis?

Leserne får av det etterfølgende avgjøre om vi har dekning for denne noe pompøse tittel. Vi vil i hvert fall prøve på å kaste lyset på de gjennomgripende forandringer som er i ferd med å skje i Lindås - på godt og ondt - og som nok er åpenbare for Lindåsfolket selv, men kanskje ukjent for de fleste av våre medlemmer.

La oss først gå ca. 10 år tilbake i tiden. Fra naturens hånd var - og er - Lindås en karrig bygd - som så mange andre kystbygder på Vestlandet. Bygdefolket livnærte seg, og gjør det fremdeles, av små, tildels tungdrevne gårdsbruk og litt fiske som attåtnæring. Utflytting og pendling var kjensgjerningene en ikke kom utenom. Det var smått med industri av noen størrelse - likeledes håndverk. Riktignok heter et gammelt ord at "Ostringene bygget Bergen", men dette er også en bekreftelse på at karrige forhold i Nordhordland tvang folk til å ta seg arbeid utenfor hjembygden. Hertil kom at kommunikasjonene var heller tungvinte, mangelfulle og gikk for det meste sjøveien. Vi håper denne meget knappe karakteristikk gir et noenlunde sannferdig bilde av forholdene.

Så skjer det at et mektig industrikonsern - NORSK HYDRO - finner et sted innen bygden, som de fleste forhold tatt i betraktning egnerseg for storindustri: MONGSTAD. Intet under at bygdefolket her så en ny giv og med ordfører og herredstyre i spissen åpnet sine armer for storindustrien som skulle gi bygden en økonomisk innsprøyting i form av høyst tiltrengte nye arbeidsplasser og ellers all annen virksomhet som ville følge med. Og oppsvinget kunne snart registreres ved stopp i fraflyttingen og innbyggertallet på vei oppover igjen. Lindås er nå på full fart inn i den kjente omstillingsprosess fra et bygdesamfunn basert på primærnæringene til det teknokratiske samfunn.

Så langt - så godt. Faren ved en slik utvikling ligger i at man ikke i tide blir oppmerksom på de negative sidene en dessverre ikke kommer utenom. Vi avslutter derfor disse redaksjonelle betraktninger og gir i første omgang ordet til enkelte tvilere blandt bygdefolket selv. Deres tvil og kritikk av utviklingen gjengis i form av utdrag fra innlegg i "STRILEN" - bygdeblad for Nordhordland, et blad som har en klar natur- og miljøvennlig profil. Av plasshensyn har vi måttet skjære bort deler av innleggene, men vi håper ikke å bli beskyldt for sitatfusk av den grunn. Fra sitatbunken begynner vi med det som er stridens eple: MONGSTAD.

Aksjon Bygde-Noreg:

Mongstadutbygging må avvisast - vert for energikrevjande

I artikkelen trekkes innledningsvis frem kraftsluket ved Norsk Hydros planlagte magnesiumsfabrikk. Dette har vi allerede omtalt i Natur Vest nr. 1 - 1977, side 2, men finner det på sin plass å føye til, at den akutte truende energimangel har aksentuert problemet ytterligere.

- Magnesiumverket vert heilt avhengig av den utanlandske marknaden. Den måten magnesium vert nytta på, gjer denne marknaden avhengig av at veksten i den internasjonale industriproduksjonen held fram. Verket står også utsett til fordi utanlandske interesser kontrollerer tilgangen på råstoff

- Mongstadutbygginga er så stor og dominerande at utbyggjarane sine interesser vert avgjerande for kommunen sine investeringar til skular, vegar, bustader m.v., og også for andre kommunale tiltak i Nordhordlandskommunane. Ein må rekna med at nærings- og samfunnslivet også elles må tilmåta seg det som høver denne verksemda. Det har alt no vore oppe ei rad saker der motsetnaden mellom utbyggjarane sine interesser og interessene til dei som elles bur i vertskommunen har kome klårt til syne.

Ein må også rekna med store forureiningar, særleg frå den petrokjemiske industrien, der utsleppa kan verka direkte kreftfremkallande.

Det prespektivet ein må vurdera Mongstadutbygginga i er dette:

Den energien som krevst, og dei marknadstilhøva ein er underlagt er slik at Mongstadanlegget, og dermed Lindås kommune og til dels dei andre Nordhordlandskommunane gjer seg avhengig av at den utviklinga verda no er inne i held fram.

Dersom utbygginga vert gjennomført som ein stilt ansynes dette paradokset: Nordhordland vert i stor mon avhengig av at resten av verda går vidare mot undergangen.

I tillegg kjem den uvissa og dei ulempene ei so dominerande utbygging fører med seg for Nordhordlandsbygdene også på kort sikt.

Vi er kjende med at det i Nordhordland finst fleire tiltak som er alternativ til ei utbygging som vi ser på Mongstad. Eit av desse tiltaka er Osterfjorden Fartøy- og Sandelgarlag, som lokale frakteskipparar sjølve eig, og som har nære på like mange arbeidsplassar som oljeraffineriet på Mongstad. Fartøylaget har no gjennomført ei utbygging som har kosta omlag halvdelen av det Mongstad har fått i direkte tilskott frå staten.

Styresmaktene bør støtta opp om slike tiltak som Fartøylaget, og gjera det på vilkår som ikkje pressar også dei inn i eit slikt mønster som Mongstadutbygginga er eit avskrekkande døme på.

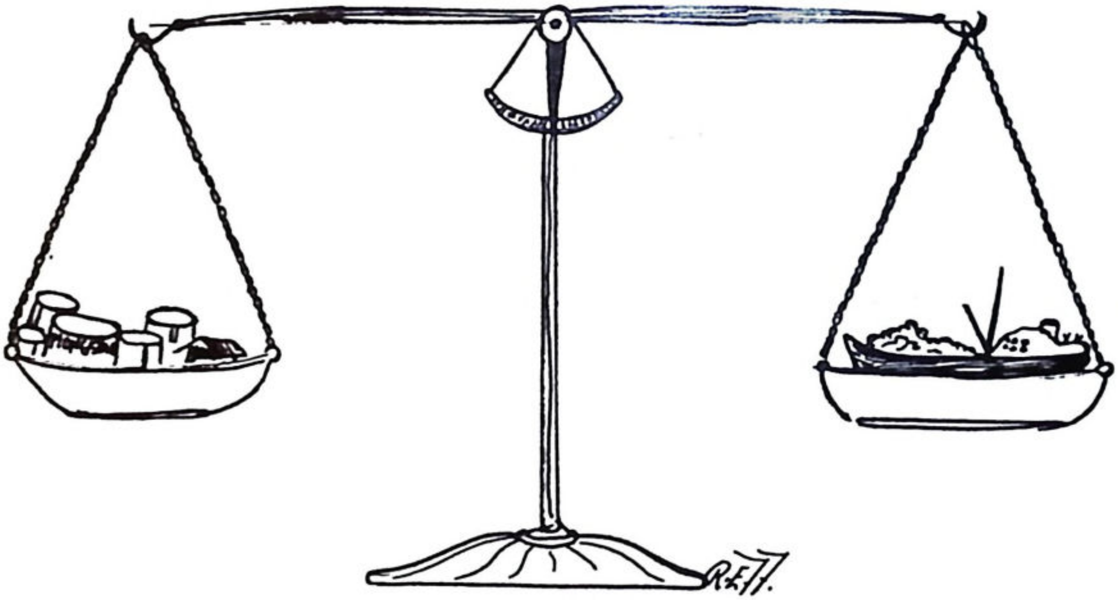

Mongstad ekspansjonsområde i 20 - 30 år

Under denne tittelen heter det i referatet fra assisterende direktør i Norsk Hydro sin redegjørelse for fylkestingsrepresentantene i Hordaland om den påtenkte magnesiumfabrikk bl.a.

Det vart ikkje sagt kva tid Stortinget skal handsama saka. Vert det ja til vidare utbygging, vil dette seia at det kjem 700 anleggsarbeidarar til Mongstad, og når dei er ferdige med sin del av oppgåva, vert det rekna med fast sysselsetjing til noko mellom 300 og 400 menneske.

Er referatet korrekt, stemmer ikke dette med tallet på 1000 nye arbeidsplasser som tidligere har vært oppgitt.

Fleip i heradsstyret?

Ivar Nordland (v) skeptisk til ny Mongstadutbygging

-Dette meiner ikkje Nordland alvorleg, trudde ordføraren

-Er Lindås kommunestyre innstilt på å overlata heilt til Stortinget å avgjera om det skal byggjast ut kraftøydande industri på Mongstad? Om ja er svaret på dette spørsmålet. Er Lindås kommune-

styre då innstilt på å godta at det vert plassert eit kjernekraftverk eller eventuelt eit varmekraftverk i Lindås.

-Dei som vågar å koma med slike tankar og hevda slike synspunkt, står i fare for å verta kalla galne. Men eg ser dette som så viktige spørsmål, at eg er villig til å ta den risikoen. Og er det nokon som meiner eg er galen, så får dei berre kalla meg galning. Men har me tenkt nok i gjennom det som skal skje på Mongstad, og det følgjer det får om utbygginga ikkje kjem og me då står med fleire hundre tomter i Kolås III. Kva vil [illegible] [illegible] desse om me alle skulle verta galne?

Det var Ivar Nordland ([illegible]) som stilte desse spørsmåla i heradsstyremøtet torsdag i førre veka i samband med at Lindås heradsstyre vurderte om dei skal søkja om lån på 7,2 mill. kr til utbygging av Kolås III på Lindås.

Nordland gjorde framlegg om at ein skulle utsetja søknad om lån til ein har vurdert Mongstadutbygginga, og kjenner betre til korleis det vil gå med bygginga der.

Om nokon i heradsstyret meinte Nordland er galen, veit me ikkje. Men ordførar Skår svara at han naturleg nok ikkje kunne svara på alle desse spørsmåla her og no. Og han trudde heller ikkje at Nordland kunne meina dei alvorleg.

Nordland kom med utsetjingsframlegget sitt på bakgrunn av den utgreiing som Lindås Tomtelag har sendt kommunen.

Her heiter det:

-Behovet for bustader og utviklinga av Lindås lokalsenter vil vera avhenig av industriutbygginga på Mongstad. Norsk Hydro A/S har no konkrete planar om å halda fram med utbygging på Mongstad, og då med ein magnesium- og klorfabrikk. Denne utbygginga vil vera delvis avhengig av om Norsk Hydro får tildelt nok elektrisk kraft.

Når ein no veit at denne utbygginga vil verta seinka, meinte Nordland det var å utsetja søknaden om låneopptak i Kommunalbanken. Framlegget hans om utsetjing fall mot tre røyster.

Nils Holmås (Ap) ville ikkje at Nordland skulle verta ståandes aleine i denne saka, sjølv om han ikkje ville røysta for utsetjingsframlegget hans.

Det er god grunn til at me vurderer problema med utbygginga. Problema er store og alvorlege, meinte Holmås.- Det er ikkje så sikkert at det er så rett, som me mange gonger har trudd, å bruka så mykje kraft til slik industri som det er planen skal kome på Mongstad. Eg hadde sett at det vart høve for kommunestyret til å drøfta den industriutbygging som er planlagt på Mongstad, sa Nils Holmås.

Heradsstyre vedtok deretter å søkja om lån i Kommunalbanken på 7,2 mill. kr.

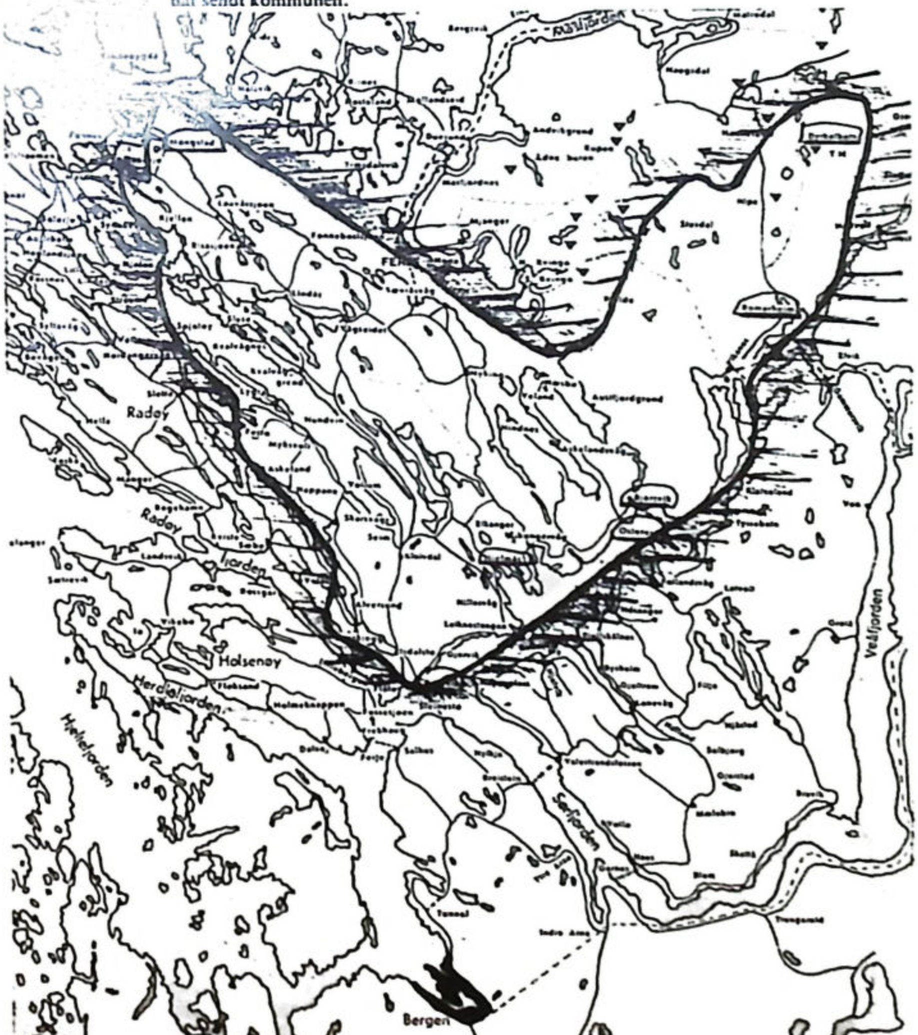

- Magnesiumverket vert heilt avhengig av den utanlandske marknaden. Den måten magnesium vert nytta på, gjer denne marknaden avhengig av at veksten i den internasjonale industriproduksjonen held fram. Verket står også utsett til fordi utanlandske interesser kontrollerer tilgangen på råstoff

- Mongstadutbygginga er så stor og dominerande at utbyggjarane sine interesser vert avgjerande for kommunen sine investeringar til skular, vegar, bustader m.v., og også for andre kommunale tiltak i Nordhordlandskommunane. Ein må rekna med at nærings- og samfunnslivet også elles må tilmåta seg det som høver denne verksemda. Det har alt no vore oppe ei rad saker der motsetnaden mellom utbyggjarane sine interesser og interessene til dei som elles bur i vertskommunen har kome klårt til syne.

Ein må også rekna med store forureiningar, særleg frå den petrokjemiske industrien, der utsleppa kan verka direkte kreftfremkallande.

Det prespektivet ein må vurdera Mongstadutbygginga i er dette:

Den energien som krevst, og dei marknadstilhøva ein er underlagt er slik at Mongstadanlegget, og dermed Lindås kommune og til dels dei andre Nordhordlandskommunane gjer seg avhengig av at den utviklinga verda no er inne i held fram.

Dersom utbygginga vert gjennomført, vert ein stilt andsynes dette paradokset: Nordhordland vert i stor mon avhengig av at resten av verda går vidare mot undergangen.

I tillegg kjem den uvissa og dei ulempene ei so dominerande utbygging fører med seg for Nordhordlandsbygdene også på kort sikt.

Vi er kjende med at det i Nordhordland finst fleire tiltak som er alternativ til ei utbygging som vi ser på Mongstad. Eit av desse tiltaka er Osterfjorden Fartøy- og Sandeigarlag, som lokale frakteskipparar sjølve eig, og som har nære på like mange arbeidsplassar som oljeraffineriet på Mongstad. Fartøylaget har no gjennomført ei utbygging som har kosta omlag halvdelen av det Mongstad har fått i direkte tilskott frå staten.

Styresmaktene [illegible] stotta opp om slike tiltak som Fartøylaget, og gjera det på vilkår som ikkje pressar også dei inn i eit slikt mønster som Mongstadutbygginga er eit [illegible]rekkande døme på.

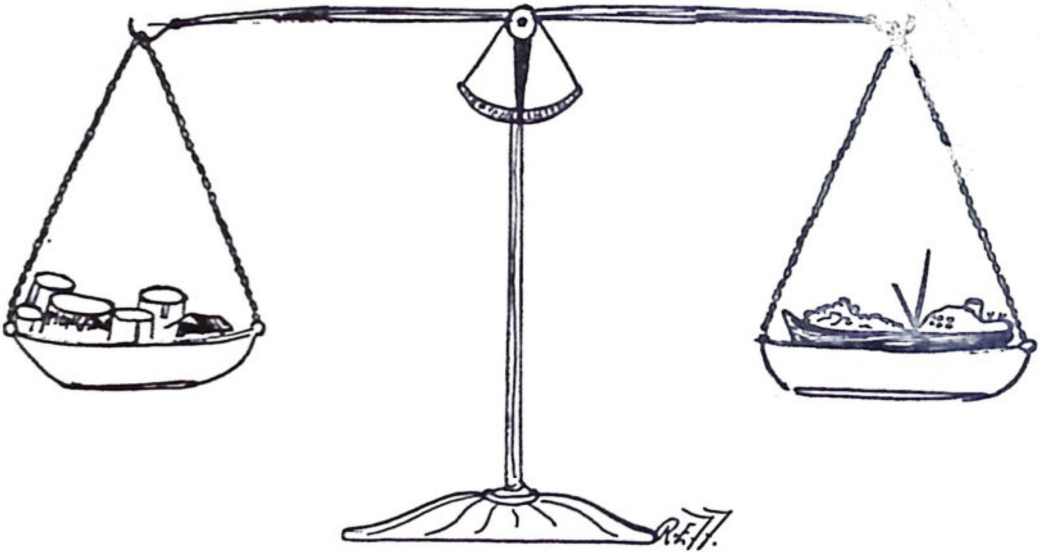

Mongstad ekspansjonsområde i 20 - 30 år

Under denne tittelen heter det i referatet fra assisterende direktør i Norsk Hydro sin redegjørelse for fylkestingsrepresentantene i Hordaland om den påtenkte magnesiumfabrikk bl.a.

Det vart ikkje sagt kva tid Stortinget skal handsama saka. Vert det ja til vidare utbygging, vil dette seia at det kjem 700 anleggsarbeidarar til Mongstad, og når dei er ferdige med sin del av oppgava, vert det rekna med fast sysselsetjing til noko mellom 300 og 400 menneske.

Er referatet korrekt, stemmer ikke dette med tallet på 1000 nye arbeidsplasser som tidligere har vært oppgitt.

Fleip i heradsstyret?

Ivar Nordland (v) skeptisk til ny Mongstadutbygging

-Dette meiner ikkje Nordland alvorleg, trudde ordføraren

-Er Lindås kommunestyre innstilt på å overlata heilt til Stortinget å avgjera om det skal byggjast ut kraftøydande industri på Mongstad? Om ja er svaret på dette spørsmålet. Er Lindås kommune-

styre då innstilt på å godta at det vert plassert eit kjernekraftverk eller eventuelt eit varmekraftverk i Lindås.

-Dei som vågar å koma med slike tankar og hevda slike synspunkt, står i fare for å verta kalla galne. Men eg ser desse som så viktige spørsmål, at eg er villig til å ta den risikoen. Og er det nokon som meiner eg er galen, så får dei berre kalla meg galning. Men har me tenkt nok i gjennom det som skal skje på Mongstad, og det følgjer det får om utbygginga ikkje kjem og me då står med fleire hundre tonn i Kolås III. Kva vil skje med oss om me alle skulle verta galne?

Det var Ivar Nordland (V) som stilte desse spørsmåla i heradsstyremøtet torsdag i førre veka i samband med at Lindås heradsstyre vurderte om dei skal søkja om lån på 7,2 mill. kr til utbygging av Kolås III på Lindås.

Nordland gjorde framlegg om at ein skulle utsetja søknad om lån til ein har vurdert Mongstadutbygginga, og kjenner betre til korleis det vil gå med bygginga der.

Om nokon i heradsstyret meinte Nordland er galen, veit me ikkje. Men ordførar Skår svara at han naturleg nok ikkje kunne svara på alle desse spørsmåla her og no. Og han trudde heller ikkje at Nordland kunne meina dei alvorleg.

Nordland kom med utsetjingsframlegget sitt på bakgrunn av den utgreiing som Lindås Tomtelag har sendt kommunen.

Her heiter det:

-Behovet for bustader og utviklinga av Lindås lokalsenter vil vera avhenig av industriutbygginga på Mongstad. Norsk Hydro A/S har no konkrete planar om å halda fram med utbygging på Mongstad, og då med ein magnesium- og klorfabrikk. Denne utbygginga vil vera delvis avhengig av om Norsk Hydro får tildelt nok elektrisk kraft.

Når ein no veit at denne utbygginga vil verta seinka, meinte Nordland det var å utsetja søknaden om låneopptak i Kommunalbanken. Framlegget hans om utsetjing fall mot tre røyster.

Nils Holmås (Ap) ville ikkje at Nordland skulle verta ståandes aleine i denne saka, sjølv om han ikkje ville røysta for utsetjingsframlegget hans.

Det er god grunn til at me vurderer problema med utbygginga. Problema er store og alvorlege, meinte Holmås.- Det er ikkje så sikkert at det er så rett, som me mange gonger har trudd, å bruka så mykje kraft til slik industri som det er planen skal kome på Mongstad. Eg hadde sett at det vart høve for kommunestyret til å drøfta den industriutbygging som er planlagt på Mongstad, sa Nils Holmås.

Heradsstyre vedtok deretter å søkja om lån i Kommunalbanken på 7,2 mill. kr.

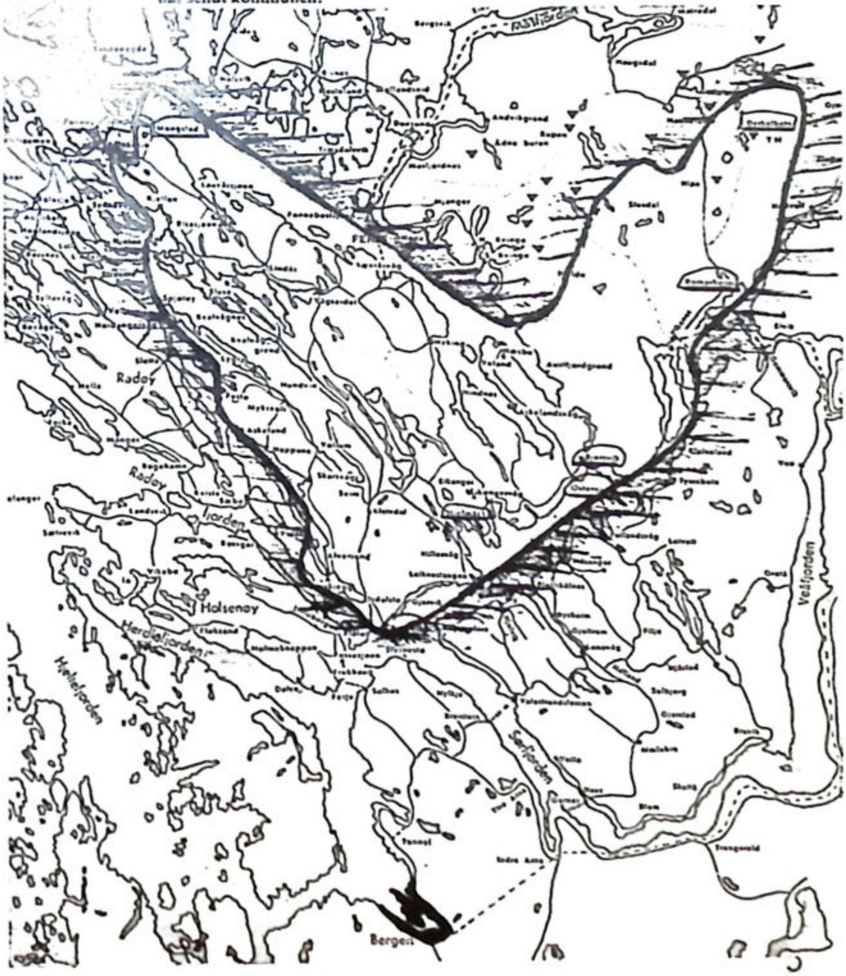

Mannen som kom frå utkant-Lindås, og vart sparka:

Otto Dyrkolbotn aktar ikkje å gje seg

Men uvisst om det vert meir partipolitikk for meg, seier han

Då Otto Dyrkolbotn for snaue to år sidan dukka opp i Lindås heradstyre, var det som ein heilt ny tenkjemåte vart presentert i den folkevalte forsamlinga. Som ein klegg hengte han seg på fleire saker og den måten dei vart handsama på. Støtt var han frampå med interpellasjonane og sakskommentarane sine, til undring — og kanskje også til forarging for mange. Med si tydelege «grøne» politiske line vart han ikkje nett nokon fleirtalsrepresentant i svært mange saker. Men vågsam var han, og tok opp ømtolege emne som dei fleste helst såg var liggjande unemnde. I pressa var han og frampå, og han stritta av motvilje mot alt som smaka av vokster-filosofi, sentralisering og umyndiggjering av folk til sjølve å avgjera sin eigen lagnad. Ikkje rart at ein slik mann ville få mange motstandarar hjå dei som har lovprist både Mongstad-utbyggjing og den ålmenne utvikling som har funne stad i Lindås dei siste åra.

Måtte vekk

Så gjekk det heller ikkje så godt for «oppviglaren» frå den veglause garden Dyrkolbotn inne i Osterfjorden. I alle høve ikkje i kommunepolitikken. I vår laut han vekk. Onsdag 30. mars i år skreiv han eit innlegg i Strilen der han takka for seg og den tida han hadde vore i heradsstyret. I brevet gjev han uttrykk for at han er skræmd over dei mekanismene som verkar når det vert teke avgjerder i kommunen, og han går ut frå at det er dei same mekanismene som har gjort at han sjølv laut vekk frå dei folkevalte organa.

-Det er noko gale med eit samfunn som er avhengig av stadig økonomisk vokster for å overleva, seier Otto Dyrkolbotn som ikkje ynskjer «samarbeid» med kapitalsterke krefter for å nytta ressursane i fjellområdet kring Dyrkolbotn.

Kva er det så denne mannen kavar så for på fjellgarden Dyrkolbotn? Kvifor er det så om å gjera å klamra seg fast der? Han har lærarutdanning, universitetseksamenar, og skulle såleis kunna få ei god stilling i ein eller annan by, leva godt og sutalaust, og sleppa å tenkja på den skrinne jorda i Dyrkolbotn.

Det vil han ikkje.

Saman med dei seks syskena sine aktar han å ha inntekt av garden også i framtida. Ein gard som dei lokale styresmaktene i Lindås meinte var ubrukande til jordbruk.

Men til hyttebyggjing, kraftutbyggjing og anna utnytting i storsamfunnet sine interesser var området godt nok, sa dei styrande i Lindås, då dei var oppe og såg på garden etter at den gamle Dyrkolbotn fjellstove brann vinteren 1969. Slik var det i alle høve meint. Ei ressursnytting på bygdefolk sine vilkår vart det ikkje nemnd noko om. Likevel låg her store ressursar i området, og eigarane burde difor «samarbeida» med kapitalsterke interesser for å byggja ut staden, vart det sagt.

Då vart Otto arg.

Leirskule og gardsdrift

Saman med dei seks syskena sine gjekk han inn for å visa at det gjekk an å skapa seg leveveg av garden utan å fylgja sentralistane sine premisser. Fyrste steg var Dyrkolbotn leirskule. Han stod ferdig i 1975 - eit produkt av eigeninnsats frå syskenflokken. Han gav nye arbeidsplassar, og eigarane er alle busette i Dyrkolbotn eller Romarheimområdet. Det er 26 soverom med plass for inntil 96 elevar på leirskulen. Lindås herad, som elles har kava på line med andre herad for å skaffa arbeidsplassar, har ikkje på noko vis hjelpt til med finansieringa av skulen.

- Men dei har saktens lete vel om han då dei såg at dette var noko som såg ut til å gå bra. Derimot var det ein strek i rekninga at leirskulen skulle drivast saman med garden, ja at båe deler skulle vera ein einskap. Det er planane våre. Men når heradet berre avfeier det heile, då er det ei skræmande haldning, tykkjer Otto.

Sjølv om jordbruket så og seia er nedlagt no, ligg det føre planar om å driva garden att. På den gamle branntufta etter fjellstova reiser det seg eit nytt våningshus. Eit bustadfelt for dei tilsette er under planleggjing ved leirskulen. Og Junkermyrane som og ligg i nærleiken av skulen, vil gjerne verta dyrka opp. Jorda på heimegarden kan og nyttast betre, og også der er det høve til nydyrking. Garden kunne faktisk vorte stor nok å leva av, sjølv med våre dagars krav.

Storfamilien

- Har de ikkje teke dykk vatn over hovudet her inne med alle desse planana?

- Det er klårt det kostar både pengar og arbeidsinnsats å få gjennomføra alt dette. Men me trur det er rett å satsa på denne forma for kombinasjon mellom gardsbruk og leirskule. Det har vore vanskeleg å få i stand ein bindande avtale når det gjeld dette samspelet, for slikt er kommunisme, seier folk. Men det er berre ei vidareføring av det gamle storfamiliesamfunnet som alltid har vore turvande for å overleva i Dyrkolbotn, seier Otto.

- [illegible] du kommunist sjølv, trass i at du stod på senterpartilista då du sat i heradstyret?

- Nei, skulle du ha høyrt slikt! Det er eg ikkje. Tvertimot trur eg at det eg står for politisk kan vera med på å hindra grupper som marxist-leninistane å ta over styringa hjå oss.

- Ikkje sosialist i det heile?

- Eg [illegible] om jordbrukspolitikken til Berge Furre, [illegible] usamd [illegible] Sosialistisk Venstreparti når det gjeld til dømes [illegible] rikspolitikk og [illegible]spørsmål.

Etter [illegible] dette [illegible] kan seia at eg vart valt inn i heradstyret på Senterpartiet sitt program, og vart kasta ut avdi eg prøvde å fylgja det.

- Du snur Senterpartiet ryggen, no då?

- Som aktiv politikar er det [illegible] ikkje visst at det vert meir med, men er det tale om politisk sympati, verka det på meg som om Venstre hadde mest å fara med i Lindås heradstyre når det galdt å ha samsvar mellom teori og praksis.

Ikkje medvite

- Eg trur ikkje det er medviten vondskap som har ført til så mange problem for oss, strekar den tidlegare lokalpolitikaren under. - Det er berre det at folk ofte har eit fastlåst bilete inne i seg om korleis samfunnet bør vera, og er redde for å bryta ut av dette tankemønsteret. Voksterfilosofien og sentraliseringstanken har slått djupe røter hjå mange. Kjem det så nokon og protesterer og peikar på andre verdier, går kommunalpolitikarane i forsvarsstilling. Dei vert redde. Annleis tenkjing enn det ålmennt godtekne vert fårleg for deira eigne tankar og deira eige verdsbilete. Slike psykologiske effekter gjer seg gjeldande når avgjerder skal takast i kommunale saker. Urøynd som eg var i politikken vart eg forferd over kor mykje ureint som var ute og gjekk i sakshandsamingane på grunn av desse effektane. Betre vart det sjølvsagt ikkje når eg stod fram og peikte på det som var gale.

- Dette må du gjeva døme på, for det høyrest då mest ut som om Lindås heradstyre er eit rotterelr med alle slags skumle og ljosskye føretak bak kulissane.

Tilfellet Simonnæs

- Det er for sterkt sagt, men det har gått føre seg urettvise ting, det nyttar ikkje å koma vekk frå det. Sume let seg ikkje gje att på prent for skuld dei innblanda, men eg skal ta fram dømet med Bjørn Simonnæs som kjøpte småbruk i Bjørsvik for å bu der og driva med jorda, istandenfor å sitja på sin trygge stol som arkitekt inne i Bergen. Dagbladet i Oslo slo forresten saka stort opp. Til å byrja med var folk i Bjørsvik skeptiske til denne innflyttaren. Skulle han berre leika seg, tru? Så protesterte han mot val av veglina for riksveg 14 langs Husdalsvatnet, og dette førte truleg til utsetjing av vegarbeidet. Det skulle vel ikkje han, innflyttaren ha gjort. Misnøyen breidde seg til mange av dei folkevalte, og på eit heradstyremøte hausten 1976 vart det sagt tydeleg ifrå at bakstrevarar var uynskte i Lindås. Namnet åt Simonnæs vart ikkje nemnd, men adressa var grei. Nett som hjå meg sjølv var det slik at resten av huslyden til Simonnæs laut bu utanom heradet av utdaningsårsaker. Og så byrja ein å sjå på dette tilhøvet, kobla saman med lova om konsesjon på gardsbruk. Simonnæs står i fåre for å måtta flytta frå Bjørsvik dersom paragrafytteriet skal fyllførast. Mange i Bjørsvik er ikkje skeptiske til han meir, dei har oppdaga at han er oppriktig og ynskjer å gjera noko med småbruket. Her er altså ikkje tale om leikegard for rike byfolk, men ynskje frå eit menneske om å driva ein liten gard som skal produsera mest mogeleg av dei matvarene huslyden treng utan tilførsel av ressursar utanfrå. Denne saka om Simonnæs har gjeve meg dårleg nattesvevn. At det er ei så negativ haldning til slike tiltak her i Lindås er trist.

Til ovenstående kan vi føye til at vi i utkastet til generalplan for Lindås savner en klar natur- og miljøvernprofil. Riktignok finnes det et kapitel: "Sport og friluftsliv" hvor man legger opp til friluftsaktiviteter på ulike plan, men en savner som nevnt i planen noen omtale av naturvernet for naturvernets egen skyld. Til sammenligning har vi sett en generalplan, riktignok for et helt Vestlandsfylke, hvor naturvernet har fått en bred plass. Vi håper det ikke skyldes sans for naturvern i Lindås, men rett og slett glemsomhet fra planleggernes side. Ingen som i dag planlegger disponering av landets ressurser kommer nemlig utenom natur- og miljøvernet.

Fra naturvernsynspunkt er det dessverre nok en sak det er lite å glede seg over. Riksvei 14 - den nordre stamlinje - går gjennom hele herredet fra Knarvik i sydvest til grensen mot Masfjorden nord for Romarheim. Denne veien er nå under omlegging - tildels er noe på det nærmeste unnagjort (Knarvik Leknestangen), og innerst i fjorden slår en tunnel mellom Bjørsvik og Eikefet. Men veibyggernes - les:

Hordaland Vegkontors - målsetting er en mest mulig utrettet og strømlinjeformet traséi forhold til den eksisterende - selvagt av hensyn til bilene som ikke kan komme hurtig nok fram. Det ligger i sakens natur at en slik målsetting må tørne sammen med natur-, miljøvern- og jordbruksinteresser. Vi kan ikke følge den foreslåtte plan i sin helhet, men skal i hvert fall peke på to steder hvor den kommer i konflikt med naturvern- og jordbruksinteresser. I området Ostereide - Bjørsvik - Husdalsvatnet er, det fra oppsittere i Bjørsvik protestert og anvist en veitrasé som vil ta mere hensyn til naturvern og jordbruksinteresser enn Vegkontorets forslag. Protestantenes alternativ har VNV støttet.

Den andre del av forslaget vi har nærmere kjennskap til, ligger i området Leiknestangen - Hillesvåg - Hjelmås - Eikanger. La oss se hva innsendere til "STRILEN" har å si til det. Under tittelen:

Tankar kring planane om Riksveg 14 mellom Leiknes og Eikanger

skriver Alv Fyllingen, Hjelmås, bl.a.

2. På strekningen Hillesvåg - Hjelmås er planen arbeid ut i 3 alternativ. Her er det å merka at alternativ 1 ville vera det ein minst ønskjer. Etter dette alt. vil vegen verta lagd i ei ca. 16 m djup skjæring ved søraustre enden av gravstaden på Hjelmås (Apalen). Med ei slik løysing vil ein tru det vil verta skjemmande i lendet og vegen ville skipla den fred og stilla ein

gjerne vil ha her, tett inn til gravstad og framtidig kapell. Tunnellen etter alt. 2 må vera det rette her.

3. På Hjelmås er der fleire ting ein kunne ønskja var planlagd med mindre inngrep i privat næringsdrift, busetnad, natur og miljø. Ein finn og grunn til å tru at løysinga kunne vore like god med store økonomiske innsparingar. For det første vert det etter planen gjort urimeleg store inngrep på dyrka mark hjå ein einskild gardbrukar. Det gjeld sjølve riksvegen og det gjeld avkjørsle til bygdevegen Hjelmås - Vaet. Dette gardsbruket er i full drift og eigaren har det som einaste leveveg. Dinest vert vegen etter kartskissa lagd nokså nær inntil eit bustadhus og vil truleg øydeleggja vegen frå bygdevegen inn til bustaden. Det som likevel er det ein skjønar minst av alt er kva føremon det kan vera å leggja vegen med 2 bruer over Lyngholmen (Hjelmåsøya) og vidare i tunnell mot Vikane og så fleire hundra meter ny veg derfrå for å nå att i den noverande vegen. Lyngholmen, med sunda på begge sider inn mot Sauvågen er ei naturperle av dei sjeldne på våre kantar. Både innsynet utanfrå og utsynet frå Sauvågen er ein storslegen naturidyll. Her er eit område så rikt på høve til rekreasjon og avkobling at det ville vera til stor skade no og i framtida å gripa inn her med denne vegen og dei innretningar som er planlagde. Dette området er og flittig nytta i den tida av året då isen ikkje er til hinder. Den vegen som i dag går om Sauvågen til Vikane og vidare mot Eikanger må ein vel kalla ny veg. Den er frå ca. 12 til ca. 20 år gamal og etter det ein kan skjøna av god kvalitet. Skilnaden i veglengd og kjøretid mellom denne og den planlagde over Lyngholmen er så liten at ein vil tru det kan liggja på under 2 min. i kjøretid med normal fart, ca. 60 - 80 km/t. Dette er ei innkorting som ein meiner ikkje er verd dei natur- og miljørikdomar som vil gå tapt. Det er og grunn til å tru at skilnaden i kostnad med å utvida og omleggja den noverande vegen til den aktuelle standard og å byggja den planlagde over Lyngholmen vil vera av ein storleik som må skrivast i millionar kr. Ved ei omvurdering her med tilstrekkeleg omsyn til natur, miljø og økonomi er det grunn til å tru at innsparingane ville vera store nok til at Lindås kommune kunne sleppa å ta meirkostnaden med tunnell gjennom Mid[illegible]åsen. Ved å retta ut tunnellen gjennom Hjelmåsen slik at tunnellopninga i nordaustre enden kjem lenger nord og med retning på den noverande vegen bør det [illegible] la seg gjera.

I ei tid då folk meir og meir vaknar for å ta vare på dei natur-, miljø- og ressursverdiar ein har skulle dette vera eit godt høve å visa det i praksis.

Alv Fyllingen

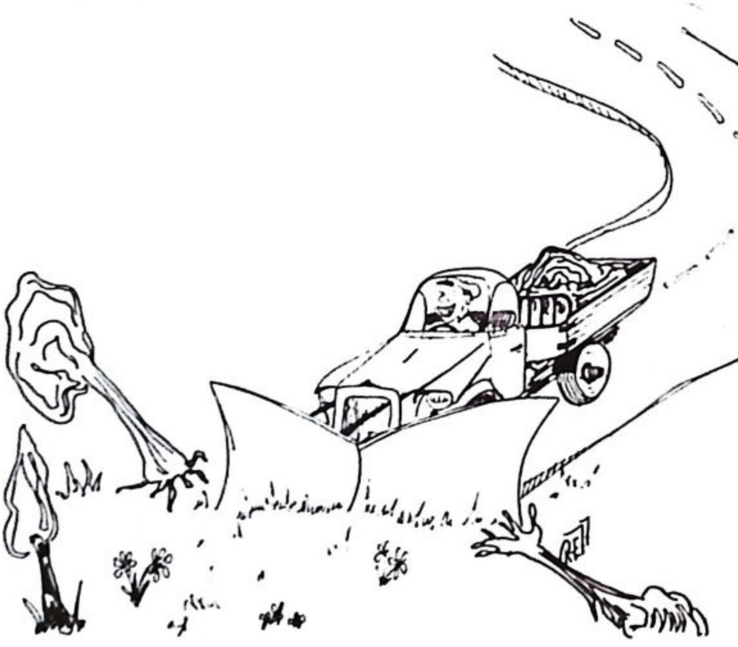

Og så dette:

Sauholmen må bevarast

Sauholmen og Lyngholmen er to navn på samme holme. (r.a.)

I Strilen av 22. juli, har Strilen hatt eit intervju med **Øyvind Sandberg**, ang. veg over Sauholmen, samt igjenfylling av innseglingsløpene til indre Sauvågen. Jeg er fuldt. enig med Sandbert sit syn. Det foregår nokså ofte kasting av brisling inne i Sauvågen, så vist vegvesenet får sin plan gjennomført, blir dette fisket totalt ødelagt. På årsmøte i Lindås Fiskarlag hadde vi oppe den nevnte sak, Lindås Fiskarlag går i mot den plan som Hordaland vegkontor har tatt standpunkt til i denne sak, og likedan Lindås kommunestyre, som jeg er enig med Sandberg at dei er for gamaldags i denne sak også flere.

Det er sendt brev frå Hordaland Fiskarlag til alle ordførare og Tekniske konfor i Hordaland som har sjøstrand, som lyder, det må ikkje settes i gang noe som kan væra til skade for fisket, før det lokale Fiskarlag er kontaktet, å har fått tatt sitt standpunkt til saken.

Lindås Fiskarlag må kontaktas, før det blir gitt løyve, å legge ut flytebrygger, kloakk, vannledning, lyskabel, telefonkabel, m.m. Det er nylig lagt en telefonkabel i sjøen ved Hillesvågen, frå Hellenesset og inn til inst i Hillesvågen, hvad vil skje med denne kabelen hvist en båt ankrer opp og får denne på ankeret, hvem er ansvarlig, og hvem skal betale.

Jeg henstiller til Ordføraren i Lindås kommune, Teknisk sjef at dei tar det alvorlig det brevet som dei fikk frå Hordaland Fiskarlag.

Lindås Fiskarlag har ett åpent øie og følger nøie med alle tiltak som må bli satt i gang i Lindås kommune som kan væra til skade for fisket og naturen forøvrig.

5164 Hjelmås 23. juli 1977
Olaf J. Olaussen
formann
Lindås Fiskarlag

Vel, kjære leser, dette ble kan hende mye Lindås å fordøye.

For den som ikke er lokalkjent, kan det være vanskelig å danne seg et bilde, særlig uten støtte i detaljkart og fotos, som vi dessverre ikke har muligheter for å skaffe og gjengi. Kanskje kan likevel ovenstående ha sin interesse som et eksempel på hva som er i ferd med å skje i en liten bygdekommune.

Mønsteret vil en nok finne igjen mange steder i landet vårt. Et nærliggende tilfelle er hva Sotra har i vente. Kunne derfor det vi her har gjengitt bidra til å åpne øynene på folk som ønsker en mest mulig skånsom utnyttelse av våre naturressurser, er hensikten oppnådd, og så får vi bare slutte med en liten vri på fader Ibsen: "Vi spørger kun, vaart kald er ei at svare".

VNVs medlemmer må være «TRAFIKKPOLITI»

I forbindelse med at NNV har oversendt en del eksemplarer av den endelige vedtatte tekst til ovennevnte lov til kretsforeningene forat disse skal spre materialet videre til lokallag og kontaktpersoner, er vi også blitt anmodet om å merke oss flg. avsnitt i proposisjonen som lå til grunn for lovvedtaket (Ot.prp.nr. 45 for 1976/77, s.30).

LOV OM MOTORISERT FERDSEL I UTMARK OG PÅ VASSDRAG - KONTROLL MED AT BESTEMMELSENE OVERHOLDES OG PRAKTISERES FORSVARLIG.

"Departementet er enig med utvalget i at lovbestemmelsene på dette område må følges opp med kontroll dersom reguleringene ikke skal bli illusoriske. Slik kontroll vil

ikke bare måtte tilligge de ordinære politimyndigheter. Også de aktuelle kommuner og almenheten selv vil kunne utføre en form for kontroll som i praksis vil kunne virke effektiv.

Etter departementets oppfatning er det således behov for kontroll fra kommunene, som har fått mer myndighet etter loven enn utvalget foreslo. Særlig bør kommunene kunne øve kontroll med overholdelsen av bestemmelser de selv har fastsatt. Innlandsfiskenemd, viltnemd og det kommunale skogråd kan være aktuelle organer til å foreta kontroll på vegne av kommunen. Behovet for slik kontroll vil variere fra kommune til kommune og vil i det vesentlige ha en preventiv karakter. Den enkelte kommune kan imidlertid ta opp med vedkommende politimester spørsmålet om begrenset politimyndighet til personer som skal være engasjert i denne kontrollvirksomhet.

Hovedoppgaven for politiet og lensmennene vil særlig være å motta anmeldelser og foreta etterforskning på grunnlag av disse. Det er grunn til å regne med at mange av de som ferdes i naturen vil være politiet til støtte. Dessuten vil kommunenes egen kontroll være av betydning."

Vær selv politi når du ferdes i utmark og på innsjø - og glem ikke å melde overtredelser til politiet.

Det er forutsatt at loven skal tre i kraft fra 1.1.1978.

Verning av Storøy på Stord

Iflg. Kongelig Resolusjon av 24. juni i år ble det besluttet at Storøy i Stord kommune vernes som landskapsvernområde. Verningen trådte i kraft straks.

Dette er en gledelig nyhet for alle verneinteresserte og i særlig grad for lokallaget på Stord som har hatt Storøy på sitt arbeidsprogram fra starten.

I vernereglene heter det at det vernede areal er på ca. 200 dekar og omfatter hele Storøy.

Formålet med verningen er å bevare et egenartet landskap hvor det bl.a. finnes en sjelden utforming av furuskog med hyppig forekomst av bergflette (Hedera helix).

Vegetasjonen på Storøy fredes mot all skade og ødeleggelse utover det som følger av vanlig fordsel og skogstilsyn på stedet. Det er forbudt å tilføre nye plantesorter i området.

av [illegible]
til bruk for allment friluftsliv.

Det er tillatt å drive tradisjonelt skogstilsyn på øya under forutsetning av at de skogbevokste målet med vernetiltaket.

Forvaltningen av vernereglene sorterer under Hordaland fylkesskogkontor.

Om sneen som falt — før valget

Fra møtet i BHIF. Asbjørn Bjørnset fra SV, Alf Inge Jansen fra V, Per Hysing-Dahl, H. Vemund Ytre-Arne, DnF, Sverre Helleland, SP, og Harry Hansen, AP. Foto: Kristian Dahl.

Sammen med Bergen Sportsfiskere, Bergen Turlag og Bergens Jæger- og Fiskerforening arrangerte VNV et åpent politisk møte i Bergens Haandværks- og Industriforening 29. august.

Hensikten med møtet var, før valget, å få vite hvordan de politiske partier stillet se til spørsmål som nasjonalpark på Hardangervidda, gasskraftverk og former for energisparing. Man hadde invitert nominerte representanter til Hordalandsbenken på Stortinget til å svare på sine respektive partiers vegne.

Uttalelsene fra de nominerte gikk som ventet over hele spektret fra klare standpunkter i visse saker, gjennom "vente og se" til "på den ene siden det, på den andre siden det." - De ville vel ikke vært politikere ellers.

Til innledning ga formannen i Hardangerviddeutvalget, professor Sverre Øvstedal, en utredning om utvalgets arbeid og de standpunkter man var landet på. Det var mødt fram ca. 100 interesserte - en bra oppslutning i valgmøtetider. Noen kritiserte sterkt at debatten uteble - andre mente dette var en styrke.

VNVs formann, Cornelius Schilbred, har fått ny jobb, og har ikke lenger anledning til å være så aktiv i foreningen som tidligere. Rolf Brune Hansen, styremedlem, reiste fra byen før sommerferien, og Eyvind Alnæs, også styremedlem, skal flytte i september/oktober.

Styret i VNV er på styremøtet 1.9. iår blitt enige om at Rezi Faye fungerer som formann frem til årsmøtet neste år, og at varamedlemmene Folkvard Nævdal og Ståle Hansteen er faste styremedlemmer i samme periode.

TEATERKORTET - EN BILLIG FORNØYELSE!

TEATERKORTET gir <u>fritt valg</u> av dag og forestilling samt 4 dagers <u>ekstra</u> forkjøpsrett. Kortet koster kr. 40, - (ungdom under 25 år, studenter og pensjonister kr. 20, -), og da betaler du bare kr. 10, - pr. billett (kr. 15, - ved forhøyete priser. Kortet fåes kjøpt i: Teatrets billettkontor, Teatrets publikumskontor, Engen 29, Studentsekretariatet (Parkveien) og i Bergen Banks hovedkontor og filialer.

På repertoaret for 1977/78 står klassikere som <u>Et drømmespill</u>, <u>Faust</u> og <u>Kong Lear</u>, komedier som <u>Skjærgårdsflirt</u>, den satiriske <u>Kvinner</u> og den britiske suksessen <u>Bedroom Farce</u>, en av 1970-årenes store musicals, <u>A Little Night Music</u> - og kontroversielle, engasjerende stykker som <u>Sizue Bansi er død</u> og <u>Hvitt ekteskap</u>.

TEATERKORTET ER ET GODT KORT Å HA FOR HÅNDEN!

DEN NATIONALE SCENE

NATUR VEST

Utgitt av Vestlandske Naturvernforening, Jacobsfjorden, Bryggen. Postboks 1201, 5001 Bergen. Telefon 21 83 64. Kontortid: Tirsdag og torsdag kl. 11.30 – 14.30. Redaktør: Baard Isdal. I redaksjonen: Berit Midttun. Tegninger: Rolf-Erik Smith-Jørgensen.